

Ju2023/00125

Justitiedepartementet  
ju.remissvar@regeringskansliet.se  
ju.L2@regeringskansliet.se

### Yttrande över betänkandet ”Tryggare hem för barn” (SOU 2022:71)

Tingsrättens granskning av det remitterade betänkandet har huvudsakligen skett mot bakgrund av tingsrättens och de allmänna domstolarnas verksamhet. Enligt tingsrätten har utredaren behandlat och undersökt direktivets frågeställningar grundligt och samtliga delar av betänkandet är välskrivet och välmotiverat. De förslag till författningsändringar som utredaren lagt fram är lättfattliga och väl strukturerade liksom motiveringarna till dessa. Tingsrätten vill särskilt lyfta fram den tydliga och väldisponerade författningskommentaren, framför allt till de delar som rör ändringarna i föräldrabalken, som ger en mycket god vägledning vid en kommande tillämpning.

Tingsrätten bedömer, liksom utredaren, att det finns goda skäl anta att samtliga de förslag som utredningen lägger fram kommer att få positiva konsekvenser för de barn som berörs. Även när det gäller föräldrar, familjehemsföräldrar och kommuner (handläggande socialnämnder) kan förslagen antas få positiva effekter.

Tingsrätten ställer sig även bakom utredarens bedömning i de delar där ändringar inte bör ske (att allmän domstol även fortsättningsvis ska hantera målen vårdnadsöverflyttning enligt 6 kap. 8 § och att reglerna om adoption ska kvarstå oförändrade).

I den del av betänkandet som avser förutsättningarna för vårdnadsöverflyttning ställer sig tingsrätten bakom den omformulering som föreslagits av 6 kap. 8 § FB. Tingsrätten anser att den föreslagna ändringen är ett ändamålsenligt

tydliggörande av vilka krav som ställs och vilka hänsyn som domstolen ska ta vid prövning av en vårdnadsöverflyttning. Att frågan om återförening tydligt lyfts fram och att konkreta omständigheter som rätten ska beakta förs in i lagtexten anser tingsrätten stärker barnets ställning och underlättar för domstolen och inblandade parter att ta tillvara barnets rättigheter enligt barnkonventionen. Även om förslaget innebär ett tydligt krav när det gäller att en vårdnadsöverflyttning förutsätter att det är förenligt med barnets bästa att bo kvar i familjehemmet har tingsrätten uppfattat den föreslagna ändringen som en lättnad när det gäller kraven på när en vårdnadsöverflyttning bör ske. Detta då förslaget innebär att kravet på att det måste vara uppenbart bäst för barnet att en vårdnadsöverflyttning sker tas bort. I likhet med utredaren bedömer tingsrätten därför att ändringarna rörande när en vårdnadsöverflyttning bör ske kommer att leda till ett ökat antal processer rörande vårdnadsöverflyttning.

Enligt tingsrätten kommer det ökade antalet mål rörande vårdnadsöverflyttning tillsammans med förslaget om offentligt biträde i vissa mål och möjligheten att inhämta sakkunnigutlåtande från psykolog leda till längre omloppstider och en ökad arbetsbelastning på tingsrätterna. Eftersom frågan om offentligt biträde kan aktualiseras såväl innan en ansökan om t.ex. vårdnadsöverflyttning som under en process är det tingsrättens bedömning att även målhanteringen kommer att kompliceras. En följd av bestämmelsens utformning bedömer tingsrätten vidare att antalet beslut som måste fattas av en domare under den inledande processen kommer att öka. Mot bakgrund av att andra förändringar nyligen införts i de aktuella måltyperna (främst rörande kravet på informationssamtal) bedömer tingsrätten att förslagen leder till mer än marginella konsekvenser för tingsrätterna och därmed till ett ökat behov av resurser.

Enligt tingsrätten har utredaren gjort en grundlig analys rörande de ekonomiska konsekvenserna av de nya reglerna för offentliga biträden och utredaren har gjort en rimlig uppskattning av antalet mål där domstolarna kommer att förordna offentligt biträde. Tingsrätten bedömer däremot att en kostnad motsvarande sex till tio timmars arbete per mål är för lågt räknat och att den totala kostnadsökningen därför kommer att bli betydligt högre än beräknat.

Förslaget om en ny lydelse av den övergripande paragrafen om barnets bästa i 6 kap. 2 a § FB anser tingsrätten är en lovvärd renodling av bestämmelsen som väl

överensstämmer med barnkonventionen. Bestämmelsens lydelse har i sina tidigare lydelse ibland påverkat många processer negativt genom att ett onödigt stort fokus lagts på enskilda faktorer. Att risken för att barn far illa kvarstår som en viktig beståndsdel som domstolen särskilt måste beakta är naturlig. Formuleringen tydliggör även behovet för domstolen att redogöra för vilken riskbedömning som gjorts i de fall där frågan om risken för att ett barn far illa blivit aktuell.

Rörande förslaget om att inhämta sakkunnigutlåtande från psykolog för att komplettera en vårdnads-, boende- och umgängesutredning är tingsrätten tveksam till om fördelarna med att införa en sådan möjlighet uppväger de nackdelar och kostnader som detta skulle innebära. Tingsrätten ställer sig helt bakom utredarens bedömning att det, i en del situationer kan vara mycket svårt för domstolen och även för den som utför en vårdnadsutredning att bedöma vilket umgänge som är förenligt med barnets bästa. Däremot anser tingsrätten att det är betydligt mer tveksamt att låta ytterligare en professionell aktör uttolka barnets inställning och behov i denna del. Vidare är kravet, ”om det behövs”, i den föreslagna bestämmelsen samma krav som anges i den nuvarande bestämmelsen i 6 kap. 19 § st 2 om när en vårdnads-, boende- och umgängesutredning ska inhämtas. Tingsrätten befarar att parter och ombud i ett stort antal fall kommer att begära att tingsrätten ska inhämta sakkunnigutlåtande från psykolog och att detta kommer, trots att det ska ske restriktivt, leda till många onödiga beslut om sakkunnigutlåtanden och därmed även onödiga kostnader. Tingsrätten ifrågasätter därför om det är nödvändigt att införa den nu föreslagna bestämmelsen.

Sammanfattningsvis tillstyrker tingsrätten utredningens förslag i alla delar utom det som rör möjligheten att inhämta sakkunnigutlåtande från psykolog.

---

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Agneta Lilja och Robert Eneljung, föredragande.

Agneta Lilja

Robert Eneljung